

ΕΝΩΣΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθμ. Πρωτ.: 212870/347
Αριθμ. Φακ.: 014/077

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡΙΘΜ. 23 078

Προς τις Ασφαλιστικές
Εταιρίες – Μέλη της Ένωσης

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ 10,
ΑΘΗΝΑ,
Τ.Κ. 105 57

T: (+30) 210 33 34 100
F: (+30) 210 33 34 149
E: info@eaaa.gr

www.eaaa.gr

Αθήνα, 25 Ιουλίου 2018

Υπόψη

- Υπευθύνων Κλάδου Αυτοκινήτων
- Νομικών Υπηρεσιών
- Υπευθύνων Κανονιστικής Συμμόρφωσης
- Οικονομικών Υπηρεσιών

Κυρίες - Κύριοι,

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ Φ.Π.Α. ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΖΗΜΙΕΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Σε συνέχεια της προηγούμενης σχετικής Εγκυκλίου μας με αριθμ. 22749/16.5.2017, σας διαβιβάζουμε για ενημέρωσή σας και προς αξιολόγηση από τις υπηρεσίες σας την από 18.7.2018 Γνωμοδότηση της Ανώνυμης Εταιρίας παροχής Συμβουλευτικών Φορολογικών & Λογιστικών Υπηρεσιών «DFK Global Advisory Tax Solutions A.E.» με αντικείμενο επεξεργασίας την φορολογική μεταχείριση, από την άποψη της νομοθεσίας περί Φ.Π.Α., των ασφαλιστικών αποζημιώσεων που οι ασφαλιστικές εταιρίες καταβάλλουν, στο πλαίσιο των ασφαλίσεων αυτοκινήτων προκειμένου για ζημιές αυτοκινήτων που ανήκουν σε υποκείμενα στον Φ.Π.Α. πρόσωπα, δηλαδή επιτηδευματίες.

Με εκτίμηση,

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΑΝΤΩΝΑΚΗ
Γενική Διευθύντρια

ΕΥΑ ΒΑΡΟΥΧΑΚΗ
Επικεφαλής Νομικής Υπηρεσίας
& Διεθνών Σχέσεων

Συν.:1
ΜΦ/εκ

Προς

Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος
Ξενοφώντος 10, Αθήνα, Τ.Κ. 10557

Μαρούσι, 18 Ιουλίου 2018

Από την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος μας ετέθη το ακόλουθο θέμα προς Γνωμοδότηση:

Το τελευταίο διάστημα η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος αντιμετωπίζει ερωτήματα εταιριών- μελών της σχετικά με την ενδεδειγμένη φορολογική μεταχείριση, από την άποψη της νομοθεσίας περί Φ.Π.Α., των ασφαλιστικών αποζημιώσεων που οι εταιρίες αυτές καταβάλλουν, στο πλαίσιο των ασφαλίσεων αυτοκινήτων προκειμένου για ζημιές αυτοκινήτων που ανήκουν σε υποκείμενα στον Φ.Π.Α. πρόσωπα, ήτοι επιτηδευματίες. Ενόψει του ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, τα ερωτήματα που τίθενται είναι τα εξής:

- 1. Δικαιούται ασφαλιστική επιχείρηση και υπό ποιες προϋποθέσεις, να μην συμπεριλάβει στο ποσό της ασφαλιστικής αποζημίωσης τον Φ.Π.Α. που αναλογεί στα προσκομιζόμενα από τον ζημιωθέντα τιμολόγια, για τις ανάγκες διακανονισμού της αποζημίωσης;*
- 2. Επηρεάζεται η τοχόν ως άνω δυνατότητα της ασφαλιστικής επιχείρησης για μη καταβολή του Φ.Π.Α. στην περίπτωση που ο ζημιωθείς εκχωρεί τη σχετική απαίτησή του σε τρίτο πρόσωπο, όπως συνεργείο επισκευής αυτοκινήτων;*

I. Τεχνική Ανάλυση – Κείμενη Νομοθεσία

I. Κώδικας ΦΠΑ (Ν. 2859/2000)- Γενικά Σχόλια

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ο γενικός, έμμεσος φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται σε κάθε στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας και καταβάλλεται στο Δημόσιο τμηματικά με βάση την προστιθέμενη αξία του κάθε σταδίου παραμένοντας ουδέτερος για την επιχείρηση με το μηχανισμό της έκπτωσης (άρθρα 1, 2, 3, 4 και 30 του Ν. 2859/2000).

Ο ΦΠΑ είναι κοινοτικός φόρος με την έννοια ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι υποχρεωμένα να εφαρμόζουν τη σχετική κοινοτική οδηγία για το ΦΠΑ (σήμερα 2006/112/ΕΚ) με τρόπο ομοιόμορφο, ενώ ο τρόπος εφαρμογής ελέγχεται από τα αρμόδια Ευρωπαϊκά Όργανα¹.

Ο ΦΠΑ υπολογίζεται κατά στάδιο σε συνάρτηση με την αξία που προστίθεται στα αγαθά ή τις υπηρεσίες σε κάθε φάση της παραγωγής και της αλυσίδας διανομής². Δηλαδή, οι υποκείμενες στο ΦΠΑ επιχειρήσεις (ήτοι κάθε

¹ Βλ. Δ. Σταματόπουλο – Α. Κλωνή, ΦΠΑ, Ανάλυση- Ερμηνεία, Αθήνα 2015, εκδόσεις Σταματόπουλου, Δ. Γκλεζάκο, ΦΠΑ, τα δύσκολα στην πράξη, Αθήνα 2007.

φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί κατά τρόπο ανεξάρτητο οικονομική δραστηριότητα), εφαρμόζοντας το βασικό μηχανισμό της έκπτωσης, αφαιρούν από το ΦΠΑ των εκροών (πωλήσεων – παραδόσεων) το ΦΠΑ των εισροών (αγορών – εξόδων) στις οποίες προέβησαν για τους σκοπούς της επαγγελματικής τους δραστηριότητας στο προηγούμενο στάδιο και καταβάλλουν τη διαφορά μεταξύ του ΦΠΑ εκροών και εισροών. Αν η διαφορά είναι αρνητική, δηλαδή αν ο ΦΠΑ των αγορών είναι μεγαλύτερος από τον ΦΠΑ των πωλήσεων, η διαφορά αυτή επιστρέφεται από το Δημόσιο ή μεταφέρεται για έκπτωση σε επόμενη περίοδο. Ο μηχανισμός αυτός επιτρέπει να εξασφαλισθεί η βασική αρχή της ουδετερότητας του ΦΠΑ, ανεξαρτήτως του αριθμού των σταδίων –πράξεων που μεσολαβούν μέχρι την τελική κατανάλωση, ώστε ο φόρος αυτός να βαρύνει στην ουσία μόνο τον τελικό καταναλωτή και όχι τις επιχειρήσεις.

Πιο συγκεκριμένα, δικαίωμα έκπτωσης (άρθρο 30 Ν. 2859/2000) είναι το δικαίωμα που έχει ο υποκείμενος στον ΦΠΑ να αφαιρεί – εκπίπτει από το φόρο των εκροών του (δηλαδή των πράξεων παράδοσης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών που πραγματοποιεί ο ίδιος), το φόρο των εισροών του (ήτοι των αγορών του και των υπηρεσιών που έλαβε) και να αποδίδει στο Δημόσιο μόνο τη διαφορά ή εάν η διαφορά είναι αρνητική να δικαιούται επιστροφής εάν δεν συμψηφισθεί, με αποτέλεσμα ο ΦΠΑ των εισροών - αγορών και ληφθεισών υπηρεσιών της επιχείρησης να μην τον βαρύνει επί της ουσίας (ουδετερότητα του ΦΠΑ για τις υποκείμενες στο φόρο επιχειρήσεις).

Η ουδετερότητα του ΦΠΑ αποτελεί τη βασική αρχή του συστήματος ΦΠΑ, σύμφωνα με την οποία ο ΦΠΑ πρέπει να είναι ουδέτερος για τις ενδιάμεσες επιχειρήσεις μέσω του μηχανισμού της έκπτωσης – αφαίρεσης από το ΦΠΑ των πωλήσεων/ παροχών υπηρεσιών του ΦΠΑ που επιβάρυνε τις αγορές/ λήψεις υπηρεσιών.³

Αναφορικά με το δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των δαπανών για την επισκευή οχημάτων, στο άρθρο 30 παρ. 4ε του ν. 2859/2000 ορίζεται ότι *δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ για δαπάνη αγοράς, εισαγωγής ή ενδοκοινοτικής απόκτησης επιβατικών αυτοκινήτων ΙΧ μέχρι 9 θέσεων μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων, (...) καθώς και οι δαπάνες καυσίμων, επισκευής, συντήρησης, μίσθωσης και κυκλοφορίας αυτών γενικά.*

Σημειώνεται ότι όπως ορίζεται στο ίδιο άρθρο, η εξαίρεση από την έκπτωση δεν εφαρμόζεται για τα οριζόμενα μεταφορικά μέσα, στην περίπτωση που αυτά προορίζονται για πώληση, μίσθωση ή μεταφορά προσώπων με κόμιστρο. Οπότε δικαιούνται έκπτωσης οι επιχειρήσεις πώλησης καινούριων και μεταχειρισμένων αυτοκινήτων και μηχανών, οι επιχειρήσεις ενοικίασεως οχημάτων, τα ταξί, οι σχολές οδηγών κ.λπ.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 32 παρ. 3 του Κώδικα ΦΠΑ, όταν το ποσό της έκπτωσης είναι μεγαλύτερο από τον οφειλόμενο φόρο στην ίδια φορολογική περίοδο, η επιπλέον διαφορά μεταφέρεται για έκπτωση σε επόμενη περίοδο ή επιστρέφεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 34 του ν. 2859/2000, με την επιφύλαξη των περί παραγραφής διατάξεων. Ως φορολογική δε περίοδος κατά την έννοια των διατάξεων του Κώδικα ΦΠΑ, ορίζεται ένας ημερολογιακός μήνας για υπόχρεους, οι οποίοι υποχρεούνται σε τήρηση βιβλίων και στοιχείων με βάση πλήρη λογιστικά πρότυπα (διπλογραφικά βιβλία) και ένα ημερολογιακό τρίμηνο για υπόχρεους που υποχρεούνται να τηρούν βιβλία και να εκδίδουν στοιχεία με βάση απλοποιημένα λογιστικά πρότυπα (εσόδων - εξόδων) (άρθρο 38 παρ. 3 Κώδικα ΦΠΑ).

Η δήλωση ΦΠΑ υποβάλλεται, κατ' άρθρο 38 παρ. 4 του Κώδικα ΦΠΑ, μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη της φορολογικής περιόδου, με βάση τα στοιχεία (εισροές – εκροές) που προκύπτουν

² Βλ. Ν. Σγουρινάκη – Β. Μιχελινάκη, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, 2014, Νομική Βιβλιοθήκη.

³ Βλ. Α. Σταματόπουλο – Α. Κλωνή, ΦΠΑ, Ανάλυση- Ερμηνεία, Αθήνα 2015, εκδόσεις Σταματόπουλου.

από τα λογιστικά βιβλία της υπόχρεης επιχείρησης για τη συγκεκριμένη φορολογική περίοδο, ενώ κατά τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 38 του Κώδικα ΦΠΑ, η διαφορά του φόρου που προκύπτει στη δήλωση ΦΠΑ, αν είναι θετική και άνω των 30 ευρώ καταβάλλεται στο Ελληνικό Δημόσιο, αν είναι θετική μέχρι 30 ευρώ μεταφέρεται για καταβολή στην επόμενη φορολογική περίοδο και αν είναι αρνητική μεταφέρεται για έκπτωση ή επιστρέφεται, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του Κώδικα ΦΠΑ.

Ειδικότερα:

2. Η καταβολή Φ.Π.Α. δαπανών επισκευής ως αποζημίωση

- ✓ Η υποχρέωση καταβολής του Φ.Π.Α. ως μέρος αποζημίωσης από ασφαλιστική εταιρεία συναρτάται άμεσα από το αν ο ζημωθείς – ιδιοκτήτης του αυτοκινήτου έχει δικαίωμα να εκπέσει ή όχι τον Φ.Π.Α. που αναλογεί στις δαπάνες επισκευής του αυτοκινήτου.
- ✓ Το δικαίωμα αυτό στην προκείμενη περίπτωση εξαρτάται: **α)** από την ιδιότητα με την οποία ενεργεί ο κύριος του αυτοκινήτου (υποκείμενος στον Φ.Π.Α. ή όχι), **β)** από την κατηγορία του οχήματος (επιβατηγό έως 9 θέσεις / επαγγελματικό) και **γ)** από τον τελικό προορισμό αυτού (π.χ. πώληση ή μίσθωση ή μεταφορά προσώπων με κόμιστρο).

Ειδικότερα:

A. Πρόσωπα μη υποκείμενα στο φόρο ή υποκείμενα χωρίς δικαίωμα έκπτωσης.

- ✓ Αν ο ζημωθείς δεν είναι υποκείμενος στο φόρο (π.χ. ιδιώτης) ή είναι πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του Φ.Π.Α. (π.χ. ενταγμένος στο ειδικό καθεστώς του άρθρου 39 του ν. 2859/2000, γιατρός, ασφαλιστική επιχείρηση), είναι σαφές πως δεν υφίσταται δυνατότητα έκπτωσης του σχετικού φόρου (ΦΠΑ).

B. Πρόσωπα υποκείμενα στο φόρο με δικαίωμα έκπτωσης.

- ✓ Όταν ο δικαιούχος της αποζημίωσης είναι πρόσωπο υποκείμενο στο Φ.Π.Α. με δικαίωμα έκπτωσης θα πρέπει να γίνει περαιτέρω διάκριση ανάλογα **(i)** με την κατηγορία του αυτοκινήτου και **(ii)** τον τελικό προορισμό του αυτοκινήτου.

(i). Δικαίωμα έκπτωσης Φ.Π.Α. αναφορικά με την αγορά, επισκευή κλπ. αυτοκινήτων ανά κατηγορία.

- ✓ Κατά κανόνα, και σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 4, περ. ε' του ν. 2859/2000 «*Δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του φόρου με τον οποίο έχουν επιβαρυνθεί οι δαπάνες: ... αγοράς, εισαγωγής ή ενδοκοινοτικής απόκτησης επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης μέχρι εννέα (9) θέσεων, ... καθώς και οι δαπάνες καυσίμων, επισκευής, συντήρησης, μίσθωσης και κυκλοφορίας αυτών γενικά.*»
- ✓ Από την ανωτέρω διάταξη προκύπτει ξεκάθαρα πως ο Φ.Π.Α. που αναλογεί σε δαπάνες αγοράς, εισαγωγής ή ενδοκοινοτικής απόκτησης επιβατικών αυτοκινήτων ΙΧ μέχρι 9 θέσεις **κατ' αρχήν δεν**

εκπίπτει. Η σχετική εξαίρεση αφορά και τις παρεπόμενες δαπάνες καυσίμων, επισκευής, συντήρησης και κυκλοφορίας αυτών.

- ✓ Σύμφωνα, δε, με το ν. 4070/2012 επιβατηγό αυτοκίνητο είναι το όχημα το οποίο προορίζεται για τη μεταφορά κυρίως προσώπων, εννέα, κατ' ανώτατο όριο, θέσεων μαζί με τη θέση του οδηγού. Αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης, δε, είναι το αυτοκίνητο όχημα με το οποίο εκτελούνται μεταφορές προσώπων χωρίς κόμιστρο και πραγμάτων που ανήκουν στον ιδιοκτήτη ή κάτοχο αυτού.

(ii). Δικαίωμα έκπτωσης Φ.Π.Α. σε συνάρτηση με τον τελικό προορισμό του μεταφορικού μέσου.

- ✓ Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 30 παρ. 4, περ. ε' του ν. 2859/2000 «[Η απαγόρευση έκπτωσης του Φ.Π.Α.] δεν εφαρμόζεται για τα πιο πάνω μεταφορικά μέσα, εφόσον προορίζονται για πώληση, μίσθωση ή μεταφορά προσώπων με κόμιστρο».
- ✓ Με την ανωτέρω διάταξη εισάγεται ειδική εξαίρεση μόνο κατά την περίπτωση που τα οριζόμενα στη διάταξη αυτή μεταφορικά μέσα προορίζονται για πώληση, μίσθωση ή μεταφορά προσώπων έναντι κομιστρού (βλ. και αρ. 110 της ΠΟΛ. 10/1987).
- ✓ Εξ' αντιδιαστολής, από την συνολική οικονομία του άρθρου 30 παρ. 4 περ. ε' του Κώδικα ΦΠΑ προκύπτει πως ο σχετικός φόρος εκπίπτει αναφορικά με την αγορά, εισαγωγή, ενδοκοινοτική απόκτηση επαγγελματικών μεταφορικών μέσων (π.χ. λεωφορεία κλπ.) και επιβατηγών αυτοκινήτων ΙΧ άνω των 9 θέσεων καθώς και αναφορικά με τις παρεπόμενες δαπάνες καυσίμων, επισκευής κλπ. αυτών υπό την επιφύλαξη, βέβαια, ότι το μεταφορικό μέσο θα χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση φορολογητέων ως προς το ΦΠΑ πράξεων ή έστω απαλλασσόμενων πράξεων, για τις οποίες όμως παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης.
- ✓ Από το συνδυασμό των ανωτέρω (i και ii) προκύπτει πως δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης για δαπάνες επισκευής και συντήρησης ΙΧ. αυτοκινήτων μέχρι 9 θέσεων, εκτός αν αυτά προορίζονται για πώληση, μίσθωση ή μεταφορά προσώπων με κόμιστρο ήτοι όταν πρόκειται για επιχειρήσεις πώλησης αυτοκινήτων και μηχανών, ταξί, σχολές οδηγών, επιχειρήσεις ενοικιάσεως αυτοκινήτων κλπ.. Δικαίωμα έκπτωσης παρέχεται επίσης και για φορτηγά, λεωφορεία καθώς και για ΙΧ άνω των εννέα θέσεων.
- ✓ Παρέχεται επομένως, σύμφωνα με τα αναφερόμενα και στην Εγκύκλιο 10/1987 του Υπουργείου Οικονομικών, δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ για τις δαπάνες επισκευής των αυτοκινήτων που χρησιμοποιούνται επιχειρήσεις μίσθωσης επιβατικών ΙΧ αυτοκινήτων, σχολές οδηγών, καθώς και από επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τα αυτοκίνητα αυτά για μεταφορά προσώπων με κόμιστρο.

3. Εκχώρηση της απαίτησης για ασφαλιστική αποζημίωση σε τρίτα πρόσωπα (λ.χ. συνεργεία).

Στις περιπτώσεις τροχαίου ατυχήματος, κατά το οποίο δεν αμφισβητείται η υπαιτιότητα του υπαίτιου οδηγού, αποτελεί κοινή πρακτική, τα συνεργεία αυτοκινήτων να προβαίνουν με δικά τους υλικά μέσα (ανταλλακτικά) και προσωπικό στην αποκατάσταση υλικών ζημιών του ζημιωθέντος οχήματος που ανήκει στον δικαιούχο της ασφαλιστικής αποζημίωσης και να συνάπτεται έγγραφη σύμβαση εκχώρησης, με την οποία ο ζημιωθείς-δικαιούχος της αποζημίωσης εκχωρεί στην επιχείρηση του συνεργείου την απαίτησή του έναντι της κατά νόμο υπόχρεης σε αποζημίωση ασφαλιστικής εταιρείας, προκειμένου να εισπράξει αυτή (ήτοι η επιχείρηση του

συνεργείου) αντ' αυτού την ασφαλιστική αποζημίωση, η οποία θα καλύπτει το κόστος επισκευής του οχήματός του.

Στις περιπτώσεις αυτές, τα συνεργεία εκδίδουν τα σχετικά φορολογικά παραστατικά (τιμολόγια) προς τους κυρίους των ζημιωθέντων οχημάτων, οι οποίοι τα καταχωρούν στα τηρούμενα από αυτούς λογιστικά βιβλία (εκτός αν είναι ιδιώτες) και ανάλογα με τις ανωτέρω διακρίσεις, έχουν ή όχι δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ για τις δαπάνες αυτές (δαπάνες επισκευής).

Από τις διατάξεις των άρθρων 455, 460, 461 και 462 ΑΚ προκύπτει ότι η σύμβαση εκχώρησης έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση της απαιτήσεως από τον εκχωρητή στον εκδοχέα, ο οποίος, μετά την αναγγελία της εκχώρησης, καθίσταται ο αποκλειστικός δικαιούχος αυτής, με συνέπεια να αποκόπτεται κάθε δεσμός του εκχωρητή με την απαίτηση, την οποία αποκτά πλήρως ο εκδοχέας, ο οποίος είναι πλέον το μόνο πρόσωπο που νομιμοποιείται να την εισπράξει ή να επιδιώξει δικαστικώς την επιδίκασή της σε αυτόν. Όπως μάλιστα συνάγεται από το συνδυασμό των άρθρων 158, 455, 458, 460 και 462 ΑΚ, η αναγγελία της εκχώρησης, η οποία αποτελεί προϋπόθεση, για να μπορεί ο εκδοχέας να ασκήσει κατά του οφειλέτη τα δικαιώματα που πηγάζουν από την εκχώρηση και να αξιώσει την καταβολή της απαιτήσεως που του εκχωρήθηκε δεν υποβάλλεται σε πανηγυρικό τύπο. Μπορεί επομένως η αναγγελία να γίνει εγγράφως ή προφορικώς και τα αποτελέσματά της επέρχονται απευθείας εκ του νόμου και ανεξάρτητα από τη βούληση του οφειλέτη (εν προκειμένω της ασφαλιστικής εταιρείας). Ως εκ τούτου, με την αναγγελία της εκχώρησης, η οποία ασκείται με μονομερή, άτυπη και απευθυντέα δήλωση βουλήσεως, αποκόπτεται κάθε δεσμός του οφειλέτη με τον εκχωρητή, ο οποίος αποξενώνεται πλήρως και δεν μπορεί να αναμειχθεί με οποιονδήποτε τρόπο στην απαίτηση, αποκλειστικός δικαιούχος της οποίας γίνεται από τότε ο εκδοχέας (ΑΠ 1317/2009).

Με βάση τα παραπάνω, τα συνεργεία αυτοκινήτων (που είναι είτε ατομικές επιχειρήσεις είτε νομικά πρόσωπα, ήτοι σε κάθε περίπτωση υποκείμενοι στο ΦΠΑ) καθίστανται μετά την αναγγελία της εκχώρησης προς αυτά των απαιτήσεων των αρχικών δικαιούχων της ασφαλιστικής αποζημίωσης, οι μόνοι δικαιούχοι της ασφαλιστικής αποζημίωσης.

Δεδομένου ότι τα συνεργεία, τα οποία έχουν εκδώσει τα τιμολόγια τους προς τους ζημιωθέντες εκχωρητές, δεν έχουν δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των τιμολογίων αυτών (λαμβάνομένου υπόψη ότι για τα συνεργεία ο ΦΠΑ των τιμολογίων αυτών είναι ΦΠΑ εκρών (πωλήσεων – παροχής υπηρεσιών), θα πρέπει κατ' αρχήν να καταβληθεί σε αυτά (συνεργεία) και ο αναλογούν ΦΠΑ.

Στην περίπτωση ωστόσο που ο ζημιωθείς εκχωρητής είναι υποκείμενος στο ΦΠΑ που έχει δικαίωμα έκπτωσης του φόρου για τις δαπάνες επισκευής κατ' άρθρο 30 παρ. 4 περ. ε' του Κώδικα ΦΠΑ (λ.χ. ταξί, επιχείρηση μίσθωσης ΙΧΕ κ.λπ.), ο εκχωρητής, στο όνομα του οποίου έχουν εκδοθεί τα τιμολόγια για την επισκευή του οχήματός του έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των εν λόγω τιμολογίων παρά το γεγονός ότι δεν θα έχει καταβάλει ο ίδιος κανένα ποσό στο συνεργείο, το οποίο λόγω της εκχώρησης θα εξοφληθεί απευθείας από την ασφαλιστική εταιρεία. Με τον τρόπο επομένως αυτό, υπάρχει στις συγκεκριμένες περιπτώσεις διπλή ωφέλεια της επιχείρησης του εκχωρητή, κατά τα κατωτέρω ειδικότερα οριζόμενα.

Δεδομένου ότι με την εκχώρηση μεταβιβάζεται στον εκδοχέα η απαίτηση του εκχωρητή για είσπραξη της ασφαλιστικής αποζημίωσης, στην οποία στις περιπτώσεις των επιχειρήσεων που έχουν δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβάλλουν για τις δαπάνες επισκευής των οχημάτων τους (λ.χ. ταξί, επιχειρήσεις εκμίσθωσης οχημάτων), δεν θα πρέπει να περιλαμβάνεται κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, ο ΦΠΑ που αναλογεί στις δαπάνες αυτές, θεωρούμε ότι στους εκδοχείς (συνεργεία) θα πρέπει να καταβάλλεται ως ασφαλιστική αποζημίωση το ποσό που θα καταβαλλόταν και στον εκχωρητή (ήτοι μόνο η αξία των τιμολογίων χωρίς τον ΦΠΑ). Ο αναλογούν δε ΦΠΑ ορθότερο είναι, κατά την άποψή μας, να καταβάλλεται στα συνεργεία από τους εκχωρητές,

οι οποίοι, ασκώντας το προβλεπόμενο στο άρθρο 30 του Κώδικα ΦΠΑ, δικαίωμά τους, θα το έχουν εκπέσει από το φόρο των εισροών τους.

4. Καταβολή αποζημίωσης.

- **Καταβολή αποζημίωσης σε επιχειρήσεις με δικαίωμα έκπτωσης του Φ.Π.Α. κατ' άρθρο 30 παρ. 4 περ. ε' του Κώδικα ΦΠΑ.**
- Κεντρική έννοια για τη γέννηση της υποχρέωσης προς αποζημίωση και της αντίστοιχης απαίτησης είναι η ύπαρξη ζημίας. Σκοπός, δε, της αποζημίωσης είναι η αποκατάσταση της ζημίας του ζημιωθέντος και όχι ο πλουτισμός αυτού.
- Επομένως, αν η ζημία είναι μειωμένη, εκ του λόγου ότι το ζημιογόνο γεγονός προκάλεσε και κέρδος στον ζημιωθέντα (εν προκειμένω την επιστροφή ή το συμψηφισμό του Φ.Π.Α. των εισροών του μέσω του μηχανισμού έκπτωσης) θα αποκατασταθεί μόνο η πραγματική (μειωμένη) ζημία, δηλαδή η διαφορά που θα προκύψει από την αφαίρεση του πιθανού κέρδους⁴ (βλ. και Μ.Πρωτ.Αθ.2049/2012, Ειρ. Θεσ. 8824/2014).
- Συνεπώς, κατά την περίπτωση που μία επιχείρηση εκπίπτει τον Φ.Π.Α. των δαπανών αποκατάστασης της βλάβης του αυτοκινήτου, ως ζημία λογίζεται μόνο το καθαρό ποσό των δαπανών της. Επομένως, η ασφαλιστική εταιρεία οφείλει να καταβάλει ως αποζημίωση για την επισκευή του αυτοκινήτου, το καθαρό ποσό χωρίς τον Φ.Π.Α.
- Το ότι μεταξύ των εναγόντων (που έχουν δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των συγκεκριμένων δαπανών) και των ασφαλιστικών εταιρειών δεν υπάρχει επαχθής αιτία από συνήθη επαγγελματική δραστηριότητα (σύμβαση) αλλά από αδικοπραξία και ότι η σχέση αυτή δεν αποτελεί αντικείμενο του ΦΠΑ (κατ' άρθρο 2 του Κώδικα ΦΠΑ), το οποίο επικαλούνται - εσφαλμένα κατά την άποψή μας- ορισμένες αποφάσεις πρωτοβάθμιων δικαστηρίων για την απόρριψη της ένστασης συνυπολογισμού κέρδους – ζημίας που προβάλλουν οι ασφαλιστικές εταιρείες για το ποσό του ΦΠΑ, δεν ασκεί καμία επιρροή. Τούτο δε διότι η ως άνω φορολογική διάταξη (άρθρο 2 του Κώδικα ΦΠΑ) αφορά τη φορολογική υποχρέωση των επιχειρήσεων που πωλούν τα ανταλλακτικά και επισκευάζουν τα οχήματα – ήτοι πράξεις που γίνονται με επαχθή αιτία- να επιβάλλουν τον αναλογούντα ΦΠΑ στα τιμολόγια που εκδίδουν προς τη ζημιωθείσα επιχείρηση ενώ αντίθετα η έννομη σχέση που συνδέει τις ζημιωθείσες επιχειρήσεις με τις ασφαλιστικές εταιρείες και το δικαίωμα των τελευταίων να ζητήσουν τη μείωση της αποζημίωσης κατά το ποσό του οφέλους που αποκόμισαν οι ζημιωθέντες εκ του συμψηφισμού του ΦΠΑ των σχετικών δαπανών ουδόλως υπάγεται στη διάταξη του άρθρου 2 του Κώδικα ΦΠΑ, αλλά στηρίζεται στη διάταξη του άρθρου 300 ΑΚ.
- Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή στην αποζημίωση περιλαμβάνεται και το ποσό του Φ.Π.Α. το οποίο αντιστοιχεί στις δαπάνες επισκευής και το οποίο η εταιρεία έχει δικαίωμα να εκπέσει, τότε η τελευταία

⁴ Βλ. Γεωργιάδη – Σταθόπουλου, Ερμηνεία κατ' άρθρο Αστικού Κώδικα, εκδ. Σάκκουλα 1979, σελ. 86 επ., ΜΠΑ 2049/2012, Ειρ. Θεσ. 8824/2014)

θα έχει διπλή ωφέλεια καθώς θα εισπράξει το συγκεκριμένο πόσο δύο φορές, τόσο ως έκπτωση φόρου από την φορολογική αρχή όσο και ως αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία.

- Το αποτέλεσμα δε της διπλής ωφέλειας, δεν θα ήταν ανεκτό ούτε από άποψη ασφαλιστικού δικαίου και δη της αποζημιωτικής αρχής που διέπει τις ασφαλίσεις ζημιών. Η αρχή αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 11 του ν. 2496/1997 και ορίζει ότι το ασφάλισμα συνίσταται στην αποκατάσταση της ασφαλιστέας ζημίας. Μέσω της αποζημιωτικής αρχής, η ασφαλιστική σύμβαση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφορμή για να καταστεί πλουσιότερος ο ασφαλισμένος.
- **Καταβολή αποζημίωσης σε ιδιώτες και εταιρείες χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του Φ.Π.Α.**
 - Αντιθέτως, δεδομένου ότι οι ιδιώτες, ως μη υποκείμενοι στον Φ.Π.Α., και τα πρόσωπα που είναι μεν υποκείμενα στο φόρο χωρίς, όμως, δικαίωμα έκπτωσης δεν δικαιούνται να εκπέσουν τον σχετικό φόρο, η θετική ζημία θα πρέπει να περιλαμβάνει και τον αναλογούντα Φ.Π.Α. Και τούτο διότι ο Φ.Π.Α. στην περίπτωση αυτή αποτελεί κόστος γι' αυτούς και όχι όφελος⁵.

5. Από πλευρά Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ν. 4308/2014).

- ✓ Με βάση τις διατάξεις των άρθρων 3 έως 6 του ν. 4308/2014 (ΕΛΠ), όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί με την ΠΟΛ 1003/2014 του Υπουργείου Οικονομικών, κάθε επιτηδευματίας υποχρεούται να εγγράφει στα τηρούμενα από αυτόν λογιστικά βιβλία το σύνολο των λογιστικών γεγονότων που συνιστούν οικονομική συναλλαγή ανεξάρτητα εάν αυτή η συναλλαγή επιφέρει αύξηση ή μείωση του αποτελέσματός του.
- ✓ Ειδικότερα, κάθε οντότητα, κατά την έννοια του ν. 4308/2014 έχει υποχρέωση να τηρεί αρχείο κάθε συναλλαγής και γεγονότος που πραγματοποιείται στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, καθώς και των προκύπτοντων πάσης φύσεως εσόδων, κερδών, εξόδων, ζημιών, αγορών και πωλήσεων περιουσιακών στοιχείων, εκπτώσεων και επιστροφών, φόρων, τελών και των πάσης φύσεως εισφορών σε ασφαλιστικούς οργανισμούς (άρθρο 3 παρ. 1 ν. 4308/2014). Στα λογιστικά δε αρχεία της οντότητας πρέπει να καταχωρείται κάθε συναλλαγή και γεγονός ανεξάρτητα από την αξία (ΠΟΛ 1003/2014, παρ. 3.4.1).
- ✓ Περαιτέρω, από τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 4308/2014, προκύπτει η γενική υποχρέωση κάθε οντότητας, που είναι υπόχρεη σε τήρηση λογιστικών αρχείων, να τεκμηριώνει επαρκώς με κατάλληλα παραστατικά (τεκμήρια) κάθε συναλλαγή ή γεγονός που την αφορά.
- ✓ Η υποχρέωση αυτή, για καταχώρηση δηλαδή των παραστατικών που αφορούν κάθε συναλλαγή της επιχείρησης, υφίσταται τόσο στην περίπτωση που εξοφλεί ο ίδιος τα τιμολόγια αποκατάστασης της ζημίας και αποζημιώνεται σε μεταγενέστερο χρόνο είτε η ζημία καλύπτεται απευθείας από την ασφαλιστική επιχείρηση. Στη μεν πρώτη περίπτωση η συναλλαγή εμφανίζεται ως δαπάνη του επιτηδευματία, την οποία εν συνεχεία με την καταβολή της ασφαλιστικής αποζημίωσης (από την ασφαλιστική εταιρεία) θα πρέπει να πιστώσει (με την έκδοση εξοφλητικής απόδειξης από την ασφαλιστική επιχείρηση), στη δε δεύτερη περίπτωση την καταχωρεί ως έσοδο αυτού.

⁵ βλ. και Εφ.Αθ. 4580/2006

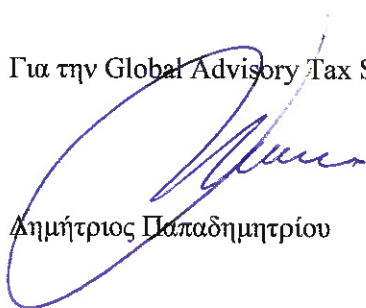
- ✓ Με βάση δε τα καταχωρημένα στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης στοιχεία, συντάσσεται και υποβάλλεται η περιοδική δήλωση ΦΠΑ για την φορολογική περίοδο που τα στοιχεία αυτά αφορούν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 38 του Κώδικα ΦΠΑ.

II. Συνοπτική παρουσίαση συμπερασμάτων

- ✓ Δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του Φ.Π.Α. που αντιστοιχεί σε δαπάνες επισκευής και συντήρησης ΙΧ αυτοκινήτων μέχρι 9 θέσεων εκτός αν αυτά προορίζονται για πώληση μίσθωση ή μεταφορά προσώπων με κόμιστρο. Ειδικότερα, παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όταν τα ανωτέρω ΙΧ αυτοκίνητα ανήκουν ενδεικτικά σε επιχειρήσεις πώλησης ή ενοικίασεως αυτοκινήτων, σε σχολές οδηγών, ή όταν λειτουργούν ως ταξί.
- ✓ Παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του Φ.Π.Α. που αντιστοιχεί σε δαπάνες επισκευής και συντήρησης επαγγελματικών αυτοκινήτων όπως φορτηγά, λεωφορεία κλπ.
- ✓ Όταν η ασφαλιστική αποζημίωση για αποκατάσταση βλάβης αυτοκινήτου καταβάλλεται για επισκευή φορτηγών, λεωφορείων, ΙΧ αυτοκινήτων άνω των 9 θέσεων, ΙΧ αυτοκινήτων κάτω των 9 θέσεων που όμως λειτουργούν ως ταξί ή ανήκουν σε σχολές οδηγών, επιχειρήσεις πώλησης ή ενοικίασης αυτοκινήτων, **δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται σ' αυτήν το ποσό του ΦΠΑ που αντιστοιχεί στις δαπάνες αυτές** καθώς σε αντίθετη περίπτωση η λήπτρια της αποζημίωσης θα είχε **διπλή ωφέλεια**.
- ✓ Όταν η ανωτέρω ασφαλιστική αποζημίωση καταβάλλεται σε ιδιώτη ή σε εταιρεία ή επιτηδεύματία που δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του αντίστοιχου Φ.Π.Α., το ποσό του Φ.Π.Α. αποτελεί μέρος της αποζημίωσης.
- ✓ Σε περίπτωση εκχώρησης σε τρίτο (π.χ. συνεργείο) απαίτησης για ασφαλιστική αποζημίωση από επιχείρηση που έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ για τις δαπάνες επισκευής των οχημάτων της (λ.χ. ταξί, επιχείρηση εκμίσθωσης αυτοκινήτων κ.λπ.) θεωρούμε ότι στους εκδοχείς (συνεργεία) θα πρέπει να καταβάλλεται ως ασφαλιστική αποζημίωση το ποσό που θα καταβαλλόταν και στον εκχωρητή (ήτοι μόνο η αξία των τιμολογίων χωρίς τον ΦΠΑ) και ο αναλογούν ΦΠΑ να καταβάλλεται στα συνεργεία από τους εκχωρητές, οι οποίοι θα τον έχουν εκπέσει – συμψηφίσει με το φόρο των εισροών τους.
- ✓ Εφόσον επομένως τα συνεργεία, στα οποία εκχωρούνται οι απαιτήσεις, εκδίδουν φορολογικά στοιχεία (τιμολόγια) προς του ζημιωθέντες εκχωρητές των απαιτήσεων αυτών, οι οποίοι δικαιούνται (υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 30 παρ. 4 ε του Κώδικα ΦΠΑ) έκπτωσης, θεωρούμε ότι η εκχώρηση δεν ασκεί επιρροή στην υποχρέωση της ασφαλιστικής εταιρείας ως προς την καταβολή της ασφαλιστικής αποζημίωσης και ως εκ τούτου θα πρέπει να καταβληθεί ως αποζημίωση στον εκδοχέα (συνεργείο) το ίδιο ποσό που θα καταβαλλόταν και στον εκχωρητή, ήτοι το ποσό των τιμολογίων χωρίς την αξία ΦΠΑ.
- ✓ Με βάση την κρατούσα άποψη στη νομολογία (βλ. ενδεικτικά Μον.Εφαθ. 112/2015, Ειρ. Θεσ. 8824/2014, ΜΠΑ 2049/2012), στο ποσό της ασφαλιστικής αποζημίωσης δεν συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ, στις περιπτώσεις που η παθούσα επιχείρηση έχει δικαίωμα έκπτωσης (συμψηφισμού) του ΦΠΑ των δαπανών επισκευής του οχήματός του με το ΦΠΑ των εκροών της (ήτοι το ΦΠΑ που υποχρεούται να καταβάλει στο Ελληνικό Δημόσιο στο πλαίσιο της άσκησης της επιχειρηματικής του δραστηριότητας) και θα πρέπει να γίνεται δεκτή η προβαλλόμενη από τις ασφαλιστικές εταιρείες, σύμφωνα με το άρθρο 300 ΑΚ ένσταση περί συνυπολογισμού ζημίας και κέρδους του ζημιωθέντος, όπως συνδυαστικά προκύπτει από τις παρ.4 και 5 της Τεχνικής Ανάλυσης του παρόντος. Η αντίθετη νομολογία πρωτοβάθμιων δικαστηρίων, που στηρίζει την απόρριψη της σχετικής ένστασης στο άρθρο 2 του Κώδικα ΦΠΑ, ερμηνεύει κατά τρόπο λανθασμένο τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα ΦΠΑ.

- ✓ Από τις διατάξεις του Ν. 4308/2014 (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα) προκύπτει γενική υποχρέωση κάθε οντότητας, που είναι υπόχρη σε τήρηση λογιστικών αρχείων, να τεκμηριώνει επαρκώς με κατάλληλα παραστατικά (τεκμήρια) **κάθε συναλλαγή ή γεγονός που την αφορά** (συμπεριλαμβανομένων και των αποζημιώσεων) και με βάση δε τα καταχωρημένα στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης στοιχεία, συντάσσεται και υποβάλλεται η περιοδική δήλωση ΦΠΑ για την φορολογική περίοδο που τα στοιχεία αυτά αφορούν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 38 του Κώδικα ΦΠΑ. Τυχόν δε επίκληση της αδικοπραξίας ως βάση της αποζημίωσης δεν αλλάζει την υποχρέωση εγγραφής στα βιβλία του αποζημιωμένου καθώς και του επακόλουθου συμφητισμού με βάση τις φορολογικές διατάξεις.

Για την Global Advisory Tax Solutions A.E.

Δημήτριος Παπαδημητρίου

Σχετικά με Global Advisory Tax Solutions A.E.:

Η εταιρεία Global Advisory Tax Solutions A.E. είναι εταιρεία παροχής εξειδικευμένων συμβουλευτικών, φορολογικών και λογιστικών υπηρεσιών, ανεξάρτητο μέλος της DFK International, που αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα διεθνή δίκτυα εταιρειών παροχής λογιστικών, φορολογικών, ελεγκτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, με παρουσία σε περισσότερες από 80 χώρες και 386 γραφεία στις σημαντικότερες διάφορες πόλεις ανά τον κόσμο. Το συγκεκριμένο διεθνές δίκτυο εταιρειών ανακηρύχθηκε Association of the Year στα Διεθνή Λογιστικά Βραβεία 2015 του περιοδικού International Accounting Bulletin.

Το προσωπικό της Global Advisory Tax Solutions A.E. αποτελείται από έμπειρους και καταξιωμένους φορολογικούς συμβούλους, νομικούς και οικονομολόγους - λογιστές, οι περισσότεροι με πολυετή θητεία σε μεγάλες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες, που διακρίνονται για την άρτια τεχνική τους κατάρτιση, την καλή γνώση του αντικειμένου και την εξειδίκευσή τους.

Από το 2015 και μέχρι σήμερα κατατάχθηκε στην 4^η βαθμίδα (Tier 4) παροχής φορολογικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών για την Ελλάδα από το World Tax, οδηγό με τις παγκόσμιες πρακτικές στο φορολογικό δίκαιο και στη λογιστική, δημοσιευμένο στο International Tax Review, που επικεντρώνεται στις ηγέτιδες επιχειρήσεις για φορολογικές συμβουλές σε όλο τον κόσμο.